

## บทที่ 5 บัญชีเดียว

### วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. คำนวณหากำไรขาดทุนโดยการเปรียบเทียบทุนได้
2. คำนวณหารายได้และค่าใช้จ่ายในรูปบัญชีได้
3. คำนวณหารายได้และค่าใช้จ่ายในรูปการคำนวณได้
4. จัดทำงบกำไรขาดทุนได้
5. จัดทำงบดุลได้
6. เปลี่ยนวิธีการบัญชีเดียวเป็นระบบบัญชีคู่ได้

# บัญชีเดียว

ในธุรกิจขนาดเล็กจำนวนมากมักไม่เห็นความสำคัญหรือไม่มีความสามารถในการบันทึกบัญชีให้ถูกต้องสมบูรณ์ตามระบบบัญชีคู่ได้ เหตุนี้เอง ธุรกิจขนาดเล็กเหล่านั้นจึงมักนิยมบันทึกบัญชีเฉพาะบัญชีที่ตนเห็นความสำคัญ เช่น บันทึกเฉพาะการรับเงินสด จ่ายเงินสด บันทึกเฉพาะลูกหนี้โดยไม่บันทึกขาย บันทึกเฉพาะเจ้าหนี้โดยไม่บันทึกซื้อ การบันทึกบัญชีบางบัญชีโดยเลือกเฉพาะบัญชีที่เห็นความสำคัญเท่านั้น เป็นการบันทึกที่ไม่สมบูรณ์ตามระบบบัญชีคู่ เราเรียกการบันทึกบัญชีนี้ว่า บัญชีเดียว

ในระบบบัญชีคู่ ทุก ๆ รายการค้าจะต้องบันทึกลงในบัญชี 2 บัญชี และบันทึกลงในบัญชี 2 ด้านเสมอ คือ ด้านเดบิตบัญชีหนึ่ง และด้านเครดิตอีกบัญชีหนึ่ง ในจำนวนเงินเท่ากัน และตามระบบบัญชีคู่ การบันทึกรายการจะต้องบันทึกลงในสมุดรายการขั้นต้นก่อน จากนั้นจึงจะผ่านไปบัญชีแยกประเภทต่อไป แต่ในระบบบัญชีเดียวจะเป็นการบันทึกรายการบางบัญชีและลงในสมุดรายการขั้นต้นบางเล่มโดยไม่ผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภท สมุดบัญชีที่ใช้ในระบบบัญชีเดียว ได้แก่

1. สมุดเงินสด ใช้บันทึกรายการรับเงินสดและจ่ายเงินสด

2. สมุดรายวันเฉพาะ อาจจะใช้สมุดซื้อเพื่อบันทึกการซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ สมุดขายเพื่อบันทึกการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ โดยจะผ่านรายการไปเฉพาะเจ้าหนี้และลูกหนี้เท่านั้น แต่จะไม่ผ่านรายการไปบัญชีซื้อหรือบัญชีขาย

3. สมุดแยกประเภท คงมีเฉพาะบัญชีลูกหนี้และเจ้าหนี้เท่านั้น

## การคำนวณหาผลกำไรขาดทุนตามระบบบัญชีเดียว

มี 2 วิธี คือ

1. วิธีเปรียบเทียบทุน (The Comparative Method)
2. วิธีวิเคราะห์ (The Analysis Method)

### วิธีเปรียบเทียบทุน

การหาผลกำไรขาดทุนตามวิธีนี้คำนวณได้จากการเปรียบเทียบทุนต้นปีกับทุนปลายปี ถ้าทุนปลายปีเพิ่มขึ้นแสดงว่าเกิดผลกำไรสุทธิ ถ้าทุนปลายปีลดลงแสดงว่าเกิดผลขาดทุนสุทธิ

ในการคำนวณหาทุนปลายปีนั้นจะต้องนำทุนปลายปีมาปรับปรุงด้วยรายการที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากการค้า ได้แก่

1. การเพิ่มทุนระหว่างปี โดยการนำเงินสดหรือสินทรัพย์มาเพิ่มทุน
2. รายการลดทุนระหว่างปี รวมถึงการถอนเงินสดหรือสินค้าไปใช้ส่วนตัว
3. รายการที่ต้องจ่ายให้เจ้าของกิจการแต่ยังไม่ได้จ่าย เช่น เงินเดือน หุ้นส่วน ดอกเบี้ยเงินลงทุน
4. รายได้ซึ่งกิจการจะต้องได้รับจากเจ้าของกิจการ แต่กิจการยังไม่ได้รับ เช่น ดอกเบี้ยเงินถอน

แสดงให้เห็นในรูปบัญชีทุนได้ดังนี้

ทุน	
ถอนทุน	ทุนต้นปี
เงินถอน	เพิ่มทุน
ดอกเบี้ยเงินถอน	ดอกเบี้ยเงินลงทุน
ขาดทุนสุทธิ	เงินเดือน
ทุนปลายปี	กำไรสุทธิ

หรืออาจแสดงในรูปงบคำนวณได้ดังนี้

ทุนปลายปี		xx
บวก ถอนทุน	xx	
เงินถอน	xx	
ดอกเบี้ยเงินถอน	<u>xx</u>	<u>xx</u>
		xx
หัก ทุนต้นปี	xx	
เพิ่มทุน	xx	
ดอกเบี้ยเงินลงทุน	xx	
เงินเดือน	<u>xx</u>	<u>xx</u>
∴ กำไรหรือขาดทุนสุทธิ		<u>xx</u>

## ตัวอย่าง

เมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2534 นายโชคชัย นำเงินสดมาลงทุน 50,000 บาท  
 ในวันที่ 31 ธันวาคม 2534 ได้สำรวจทรัพย์สินและหนี้สินต่าง ๆ ได้ดังนี้  
 เงินสด 5,060 บาท ลูกหนี้ 26,040 บาท อุปกรณ์สำนักงาน  
 30,000 บาท เจ้าหนี้ 9,000 บาท ในระหว่างปีได้ถอนเงินสด  
 ไปใช้ส่วนตัว 4,000 บาท

การคำนวณผลกำไรขาดทุน สามารถคำนวณได้ทั้งในรูปของบัญชีและรูปการคำนวณ  
 บวกหัก ดังนี้ :-

### การคำนวณในรูปบัญชี

		ทุน	
เงินถอน	4,000	ทุนต้นปี	50,000
ทุนปลายปี	<u>52,100</u>	กำไรสุทธิ	<u>6,100</u>
	<u>56,100</u>		<u>56,100</u>

ทุนปลายปีหาได้จากสมการบัญชี

$$\text{สินทรัพย์} = \text{หนี้สิน} + \text{ทุน}$$

$$\text{ดังนั้น} \quad \text{ทุน} = \text{สินทรัพย์} - \text{หนี้สิน}$$

เงินสด 5,060

ลูกหนี้ 26,040

อุปกรณ์สำนักงาน 30,000

61,100

หัก เจ้าหนี้ 9,000

∴ ทุนปลายปี 52,100

### การคำนวณในรูปงบคำนวณ

ทุนปลายปี 52,100

บวก เงินถอน 4,000

56,100

หัก ทุนต้นปี 50,000

∴ กำไรสุทธิ 6,100

## 2. วิธีวิเคราะห์หารายได้และค่าใช้จ่าย

เป็นการวิเคราะห์จากสมุดเงินสด บัญชีลูกหนี้ บัญชีเจ้าหนี้ บัญชีสินทรัพย์ และบัญชีหนี้สินอื่น ๆ โดยการตรวจนับหรือจากการสอบถามจากเจ้าของกิจการ ตลอดจนรวบรวมรายละเอียดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์และหนี้สินอันไม่เกี่ยวกับเงินสด

### 2.1 วิเคราะห์รายการในสมุดเงินสด จะได้รายการเกี่ยวกับ

#### รายรับของสมุดเงินสด

1. ขายสินค้าเป็นเงินสด
2. รับรายได้อื่น ๆ
3. รับชำระหนี้จากลูกหนี้
4. เก็บเงินตามตั๋วเงินรับ
5. ขายสินทรัพย์
6. รับเงินจากการกู้เงิน
7. รับเงินจากการลงทุนเพิ่มทุน

#### รายจ่ายของสมุดเงินสด

1. ซื้อสินค้า
2. จ่ายค่าใช้จ่ายต่าง ๆ
3. จ่ายชำระหนี้ให้เจ้าหนี้
4. จ่ายเงินตามตั๋วเงินจ่าย
5. ซื้อสินทรัพย์
6. ถอนทุน
7. ถอนเงินสดไปใช้ส่วนตัว
8. ชำระหนี้เงินกู้

แสดงในรูปบัญชีได้ดังนี้ :-

เงินสด

เงินสดคงเหลือต้นปี	ซื้อสินค้า
ขายสินค้าเงินสด	จ่ายค่าใช้จ่ายต่าง ๆ
รายได้อื่น ๆ	จ่ายชำระหนี้ให้เจ้าหนี้
รับชำระหนี้จากลูกหนี้	จ่ายเงินตามตั๋วเงินจ่าย
เก็บเงินตามตั๋วเงินรับ	ซื้อสินทรัพย์
ขายสินทรัพย์	ถอนทุน
รับเงินจากการกู้เงิน	ถอนใช้ส่วนตัว
ลงทุนเพิ่ม	ชำระหนี้เงินกู้
	เงินสดคงเหลือปลายปี

2.2 วิเคราะห์บัญชีลูกหนี้ จะได้รายการ

1. ลูกหนี้คงเหลือต้นปี
2. ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ
3. รับชำระหนี้จากลูกหนี้
4. รับชำระหนี้เป็นตั๋วเงินรับ
5. รับคืนสินค้า
6. ส่วนลดจ่าย
7. หนี้สูญ
8. ลูกหนี้คงเหลือปลายปี

2.3 วิเคราะห์บัญชีเจ้าหนี้ จะได้รายการ

1. เจ้าหนี้คงเหลือต้นปี
2. ซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ
3. จ่ายชำระให้เจ้าหนี้
4. ส่วนลดรับ
5. ส่งคืนสินค้า
6. จ่ายชำระหนี้ด้วยตั๋วเงินจ่าย
7. เจ้าหนี้คงเหลือปลายปี

## การคำนวณหายอดขาย ยอดซื้อ รายได้ และค่าใช้จ่าย

จากผลของการวิเคราะห์สมุดเงินสด บัญชีลูกหนี้ และบัญชีเจ้าหนี้ ประกอบกับการตรวจสอบหลักฐานอื่น ๆ เราสามารถคำนวณหายอดรายได้และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ได้ดังนี้ :-

### 1. คำนวณหายอดขาย

ยอดขายทั้งสิ้นประกอบด้วยขายสินค้าเป็นเงินสดและขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ

ขายสินค้าเป็นเงินสด      หาได้จากสมุดเงินสด ด้านรายรับ

ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ      หาได้จากบัญชีลูกหนี้

แสดงให้เห็นในรูปบัญชีลูกหนี้ดังนี้

#### ลูกหนี้

ลูกหนี้คงเหลือต้นปี	xx	รับชำระหนี้จากลูกหนี้	xx
ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ	00	รับชำระหนี้เป็นตัวเงินรับ*	xx
		รับคืนสินค้า	xx
		ส่วนลดจ่าย	xx
		ตัดหนี้สูญ	xx
		ลูกหนี้คงเหลือปลายปี	xx

\*คำนวณได้จากตัวเงินรับต้นปี ตัวเงินรับปลายปี และการรับเงินตามตัวเงินรับ ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นในรูปของบัญชีได้ดังนี้

#### ตัวเงินรับ

ตัวเงินรับต้นปี	xx	รับเงินตามตัวเงินรับ	xx
รับชำระหนี้เป็นตัวเงินรับ	00	ตัวเงินรับปลายปี	xx

จากความเข้าใจในรูปของบัญชี เราสามารถนำมาใช้ในรูปของการคำนวณได้ดังนี้

1. ผลลัพธ์ที่เราต้องการอยู่ด้านใด นำด้านตรงข้ามเป็นตัวตั้ง เช่น เราต้องการทราบยอดขายเชื่อ จากบัญชีลูกหนี้จะเห็นว่ายอดขายเชื่ออยู่ทางด้านเดบิต จึงนำด้านตรงข้ามคือด้านเครดิตเป็นตัวตั้ง

2. นำรายการที่อยู่ ด้านเดียวกับ ตัวตั้งนำมา บวก กัน เช่น เรานำลูกหนี้คงเหลือปลายปีเป็นตัวตั้ง จากนั้นเราก็บวกด้วยรายการรับชำระหนี้จากลูกหนี้ รับชำระหนี้เป็นตัวเงินรับ

3. นำรายการที่อยู่ ด้านตรงข้าม กับตัวตั้งมา หัก กัน เช่น ลูกหนี้คงเหลือต้นปีอยู่ด้านตรงข้ามกับลูกหนี้คงเหลือปลายปี จึงนำมาหักกับลูกหนี้คงเหลือปลายปี

แสดงให้เห็นในรูปการคำนวณได้ดังนี้ :-

ลูกหนี้คงเหลือปลายปี		xx
บวก รับชำระหนี้จากลูกหนี้	xx	
รับชำระหนี้เป็นตัวเงินรับ*	xx	
รับคืนสินค้า	xx	
ส่วนลดจ่าย	xx	
ตัดหนี้สูญ	<u>xx</u>	<u>xx</u>
		xx
หัก ลูกหนี้คงเหลือต้นปี		<u>xx</u>
∴ ขายเป็นเชื่อ		<u>00</u>

\*รับชำระหนี้เป็นตัวเงินรับ แสดงในรูปการคำนวณได้ดังนี้

ตัวเงินรับคงเหลือปลายปี		xx
บวก รับเงินตามตัวเงินรับ		<u>xx</u>
		xx
หัก ตัวเงินรับคงเหลือต้นปี		<u>xx</u>
∴ รับชำระหนี้เป็นตัวเงินรับ		<u>xx</u>
∴ ยอดขายทั้งสิ้น = ขายเป็นเงินสด + ขายเป็นเงินเชื่อ		

## 2. จำนวนขายออกซื้อ

ยอดซื้อทั้งสิ้นประกอบด้วย      ซื้อสินค้าเป็นเงินสด และซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ  
 ซื้อสินค้าเป็นเงินสด              หาได้จากสมุดเงินสดด้านรายจ่าย  
 ซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ                หาได้จากบัญชีเจ้าหนี้

แสดงให้เห็นในรูปบัญชีได้ดังนี้ :-



**เจ้าหนี้**

จ่ายชำระหนี้ให้เจ้าหนี้	xx	เจ้าหนี้คงเหลือต้นปี	xx
จ่ายชำระหนี้ด้วยตัวเงินจ่าย*	xx	ซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ	00
ส่งคืนสินค้า	xx		
ส่วนลดรับ	xx		
เจ้าหนี้คงเหลือปลายปี	xx		

จ่ายชำระหนี้เป็นตัวเงินจ่าย จำนวนได้จากตัวเงินจ่ายต้นปี ตัวเงินจ่ายปลายปี และการจ่ายเงินตามตัวเงินจ่าย

แสดงให้เห็นในรูปบัญชีดังนี้ :-

**ตัวเงินจ่าย**

จ่ายเงินตามตัวเงินจ่าย	xx	ตัวเงินจ่ายต้นปี	xx
ตัวเงินจ่ายปลายปี	xx	จ่ายชำระหนี้เป็นตัวเงินจ่าย	00

แสดงในรูปการคำนวณได้ดังนี้ :-

เจ้าหนี้คงเหลือปลายปี		xx
<b>บวก</b> จ่ายเงินชำระหนี้ให้เจ้าหนี้	xx	
จ่ายชำระหนี้เป็นตัวเงินจ่าย*	xx	
ส่งคืนสินค้า	xx	
ส่วนลดรับ	<u>xx</u>	<u>xx</u>
		xx
<b>หัก</b> เจ้าหนี้คงเหลือต้นปี		<u>xx</u>
∴ ซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ		<u>00</u>

\*คำนวณจ่ายชำระหนี้เป็นตัวเงินจ่ายได้ดังนี้ :-

ตัวเงินจ่ายคงเหลือปลายปี		xx
<b>บวก</b> จ่ายเงินตามตัวเงินจ่าย		<u>xx</u>
		xx
<b>หัก</b> ตัวเงินจ่ายคงเหลือต้นปี		<u>xx</u>
∴ จ่ายชำระหนี้เป็นตัวเงินจ่าย		<u>xx</u>
∴ ยอดซื้อทั้งสิ้น = ซื้อเป็นเงินสด + ซื้อเป็นเงินเชื่อ		

3. จำนวนหารายได้อื่น ๆ จำนวนได้จากการรับเงินสดเป็นรายได้ระหว่างปี ปรับปรุงด้วยรายได้ค้างรับหรือรับล่วงหน้าต้นปี ปลายปี

3.1 ในกรณีที่มีรายได้ค้างรับ แสดงในบัญชีได้ดังนี้ :-

รายได้ค้างรับ

รายได้ค้างรับต้นปี	xx	รับเงินรายได้ระหว่างปี	xx
รายได้ปีนี้	00	รายได้ค้างรับปลายปี	xx

แสดงในรูปการคำนวณได้ดังนี้ :-

รายได้ค้างรับปลายปี	xx
บวก รับเงินรายได้ระหว่างปี	xx
	xx
หัก รายได้ค้างรับต้นปี	xx
∴ รายได้ปีนี้	<u>00</u>

3.2 ในกรณีที่มีรายได้รับล่วงหน้า

แสดงในบัญชีได้ดังนี้ :-

รายได้รับล่วงหน้า

รายได้ปีนี้	00	รายได้รับล่วงหน้าต้นปี	xx
รายได้รับล่วงหน้าปลายปี	xx	รับเงินรายได้ระหว่างปี	xx

แสดงในรูปการคำนวณได้ดังนี้

รายได้รับล่วงหน้าต้นปี	xx
บวก รับเงินรายได้ระหว่างปี	xx
	xx
หัก รายได้รับล่วงหน้าปลายปี	xx
∴ รายได้ปีนี้	<u>00</u>

3.3 ในกรณีที่มีทั้งรายได้ค้างรับและรายได้รับล่วงหน้า

แสดงในรูปบัญชีได้ดังนี้ :-

รายได้ค้างรับและรายได้รับล่วงหน้า

รายได้ค้างรับต้นปี	xx	รายได้รับล่วงหน้าต้นปี	xx
รายได้ปีนี้	00	รับเงินรายได้ระหว่างปี	xx
รายได้รับล่วงหน้าปลายปี	xx	รายได้ค้างรับปลายปี	xx

แสดงในรูปการคำนวณได้ดังนี้ :-

รายได้ค้างรับปลายปี		xx	
บวก	รายได้รับล่วงหน้าต้นปี	xx	
	รับเงินรายได้ระหว่างปี	<u>xx</u>	<u>xx</u>
			xx
หัก	รายได้ค้างรับต้นปี	xx	
	รายได้รับล่วงหน้าปลายปี	<u>xx</u>	<u>xx</u>
	∴ รายได้ปีนี้		<u>00</u>

4. **คำนวณค่าใช้จ่าย** คำนวณได้จากการจ่ายเงินเป็นค่าใช้จ่าย ปรับปรุงด้วยค่าใช้จ่ายล่วงหน้า หรือค่าใช้จ่ายค้างจ่ายต้นปีและปลายปี

4.1 ในกรณีที่มีค่าใช้จ่ายล่วงหน้า

แสดงในรูปบัญชีได้ดังนี้ :-

ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า

ค่าใช้จ่ายล่วงหน้าต้นปี	xx	ค่าใช้จ่ายปีนี้	00
จ่ายเงินเป็นค่าใช้จ่าย	xx	ค่าใช้จ่ายล่วงหน้าปลายปี	xx

แสดงในรูปคำนวณได้ดังนี้ :-

ค่าใช้จ่ายล่วงหน้าต้นปี	xx	
บวก	จ่ายเงินค่าใช้จ่าย	<u>xx</u>
		xx

หัก ค่าใช้จ่ายล่วงหน้าปลายปี xx  
 ∴ ค่าใช้จ่ายปีนี้ 00

4.2 ในกรณีที่มีค่าใช้จ่ายค้างจ่าย

แสดงในรูปบัญชีได้ดังนี้ :-

**ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย**

จ่ายเงินค่าใช้จ่าย	xx	ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายต้นปี	xx
ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายปลายปี	xx	ค่าใช้จ่ายปีนี้	00

แสดงในรูปคำนวณได้ดังนี้ :-

ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายปลายปี xx  
 บวก จ่ายเงินค่าใช้จ่าย xx  
 xx

หัก ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายต้นปี xx  
 ∴ ค่าใช้จ่ายปีนี้ 00

4.3 ในกรณีที่มีทั้งค่าใช้จ่ายล่วงหน้าและค่าใช้จ่ายค้างจ่าย

แสดงในรูปบัญชีได้ดังนี้ :-

**ค่าใช้จ่ายล่วงหน้าและค่าใช้จ่ายค้างจ่าย**

ค่าใช้จ่ายล่วงหน้าต้นปี	xx	ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายต้นปี	xx
จ่ายค่าใช้จ่าย	xx	ค่าใช้จ่ายปีนี้	00
ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายปลายปี	xx	ค่าใช้จ่ายล่วงหน้าปลายปี	xx

แสดงในรูปการคำนวณได้ดังนี้ :-

ค่าใช้จ่ายล่วงหน้าต้นปี xx  
 บวก ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายปลายปี xx  
 จ่ายค่าใช้จ่าย xx xx  
 xx

หัก ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายต้นปี xx  
 ค่าใช้จ่ายล่วงหน้าปลายปี xx xx  
 ∴ ค่าใช้จ่ายปีนี้ 00

5. **คำนวณหนี้สงสัยจะสูญ** คำนวณได้จากจำนวนที่ตัดลูกหนี้เป็นหนี้สูญระหว่างปี และค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญต้นปีและปลายปี

แสดงในรูปบัญชีได้ดังนี้ :-

**ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ**

ตัดหนี้สูญ	xx	หนี้สงสัยจะสูญต้นปี	xx
หนี้สงสัยจะสูญปลายปี	xx	หนี้สงสัยจะสูญ	00

ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญคงเหลือปลายปี คำนวณได้จากยอดลูกหนี้คงเหลือปลายปี คูณด้วยอัตราร้อยละของลูกหนี้คงเหลือปลายปีที่สงสัยว่าจะสูญ

แสดงในรูปคำนวณได้ดังนี้ :-

ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญปลายปี	xx
บวก ตัดหนี้สูญ	<u>xx</u>
	xx
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญต้นปี	<u>xx</u>
∴ หนี้สงสัยจะสูญ	<u>00</u>

6. **คำนวณหาค่าวัสดุสำนักงานหรือวัสดุสำนักงานใช้ไป** คำนวณได้จากการซื้อวัสดุสำนักงาน ปรับปรุงด้วยวัสดุสำนักงานคงเหลือต้นปีและปลายปี

แสดงในรูปบัญชีได้ดังนี้ :-

**วัสดุสำนักงาน**

วัสดุสำนักงานต้นปี	xx	วัสดุสำนักงานใช้ไป	00
ซื้อวัสดุสำนักงาน	xx	วัสดุสำนักงานปลายปี	xx

แสดงในรูปคำนวณได้ดังนี้ :-

วัสดุสำนักงานคงเหลือต้นปี	xx
บวก ซื้อวัสดุสำนักงาน	<u>xx</u>
	xx
หัก วัสดุสำนักงานคงเหลือปลายปี	<u>xx</u>
∴ วัสดุสำนักงานใช้ไป	<u>xx</u>

7. **คำนวณค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ถาวร** การคิดค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ถาวรมีหลายวิธี จะต้องทราบว่าการใช้วิธีใด แต่โดยทั่วไปนิยมใช้วิธีตามอัตราเส้นตรง สามารถแบ่งการพิจารณาการคำนวณค่าเสื่อมราคาได้ดังนี้ :-

**1. สินทรัพย์ที่ใช้ตลอดปี** ไม่มีการซื้อหรือขายสินทรัพย์ถาวรระหว่างปี

$$\text{ค่าเสื่อมราคาปีนี้} = \text{ราคาทุนสินทรัพย์ถาวร} \times \text{อัตราร้อยละของราคาทุน}$$

**ตัวอย่าง 1** อุปกรณ์สำนักงานคงเหลือยกมา 8,000 บาท เมื่อ 1 ม.ค. 34 คิดค่าเสื่อมราคา 20% ต่อปี อุปกรณ์สำนักงานนี้ซื้อเมื่อ 1 พ.ค. 32 ราคา 12,000 บาท

$$\text{ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์สำนักงาน} = 12,000 \times \frac{20}{100} = 2,400 \text{ บาท}$$

**ตัวอย่าง 2** รถยนต์คงเหลือยกมา 100,000 บาท เมื่อ 1 ม.ค. 34 คิดค่าเสื่อมราคา 20% ต่อปี รถยนต์นี้ซื้อเมื่อ 1 ก.ค. 30 ในราคา 100,000 บาท

$$\text{ค่าเสื่อมราคารถยนต์} = 100,000 \times 20\% = 20,000 \text{ บาท}$$

**2. ซื้อสินทรัพย์ถาวรเพิ่มเติมระหว่างปี**

$$\begin{aligned} \text{ค่าเสื่อมราคาปีนี้} &= \text{ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ถาวรที่มี} \\ &\quad \text{อยู่เดิม} + \text{ค่าเสื่อมราคาซื้อ} \\ &\quad \text{เพิ่มเติม} \end{aligned}$$

$$\text{ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ถาวรที่มีอยู่เดิม} = \text{ราคาทุน} \times \text{อัตราร้อยละ}$$

$$\begin{aligned} \text{ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ถาวรที่ซื้อเพิ่มเติม} &= \text{ราคาซื้อ} \times \text{อัตราร้อยละ} \times \text{ระยะเวลาตั้งแต่วันที่ซื้อจนถึง 31 ธ.ค.} \end{aligned}$$

**ตัวอย่าง** อุปกรณ์สำนักงานคงเหลือยกมา 10,000 บาท เมื่อ 1 มกราคม 2534 วันที่ 1 เมษายน 2534 ซื้อเครื่องพิมพ์ดีดเพิ่มเติมอีก 1 เครื่อง ราคา 8,000 บาท คิดค่าเสื่อมราคา 20% ต่อปี

$$\text{ค่าเสื่อมราคาของอุปกรณ์สำนักงานเดิม} = 10,000 \times 20\% = 2,000 \text{ บาท}$$

$$\begin{aligned} \text{ค่าเสื่อมราคาของอุปกรณ์สำนักงานที่ซื้อเพิ่มเติม} &= 8,000 \times 20\% \times \frac{9}{12} \\ &= 1,200 \text{ บาท} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \therefore \text{ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์สำนักงานปีนี้} &= 2,000 + 1,200 \\ &= 3,200 \text{ บาท} \end{aligned}$$

**3. ขายสินทรัพย์ถาวรระหว่างปี**

**3.1 ขายสินทรัพย์ถาวรที่มีอยู่เดิมไปทั้งหมด** มีวิธีการคำนวณดังนี้ :-

1. ค่าเสื่อมราคาปีนี้ = ราคาทุน × อัตราร้อยละ × ระยะ  
เวลาตั้งแต่วันที่ 1 ม.ค. จนถึงวันขาย
2. ค่าเสื่อมราคาสะสม = ค่าเสื่อมราคาตั้งแต่วันซื้อจนถึง  
วันขาย
3. ราคาตามบัญชี ณ วันขาย = ราคาทุน - ค่าเสื่อมราคาสะสม
4. จำนวนกำไรขาดทุนจากการขาย = เงินที่ขายได้ - ราคาตามบัญชี

ตัวอย่าง 1 ม.ค. 34 รถยนต์คงเหลือยกมา 100,000 บาท ซึ่งซื้อเมื่อ 1 ต.ค. 30 ในราคา  
100,000 บาท

1 ก.ค. 34 ขายรถยนต์ไปทั้งหมดได้เงินมา 20,000 บาท รถยนต์คันนี้คิดค่า  
เสื่อมราคา 20% ต่อปี

คำนวณได้ดังนี้ :-

$$1. \text{ ค่าเสื่อมราคาปีนี้} = 100,000 \times 20\% \times \frac{6}{12} = 10,000 \text{ บาท}$$

$$2. \text{ ค่าเสื่อมราคาสะสม} =$$

$$\text{ปี 2530 (ปีที่ซื้อ)} = 100,000 \times 20\% \times \frac{3}{12} = 5,000$$

$$2531 = 100,000 \times 20\% = 20,000$$

$$2532 = 100,000 \times 20\% = 20,000$$

$$2533 = 100,000 \times 20\% = 20,000$$

$$2534 \text{ (ปีที่ขาย)} = 100,000 \times 20\% \times \frac{6}{12} = \underline{10,000}$$

$$\therefore \text{ ค่าเสื่อมราคาสะสม} = \underline{\underline{75,000}} \text{ บาท}$$

$$3. \text{ ราคาตามบัญชี ณ วันขาย} = 100,000 - 75,000 \\ = 25,000 \text{ บาท}$$

$$4. \text{ ขาดทุนจากการจำหน่าย} = 20,000 - 25,000 \\ = - 5,000 \text{ บาท}$$

ในกรณีนี้จะได้นำค่าใช้จ่ายที่นำไปคำนวณกำไรขาดทุน 2 รายการ คือ

$$1. \text{ ค่าเสื่อมราคาปีนี้} \quad 10,000 \text{ บาท}$$

$$2. \text{ ขาดทุนจากการจำหน่ายรถยนต์} \quad 5,000 \text{ บาท}$$